

חובטים על איפת אלות

שלב א: מילות שאלה

כתבו את כל **מילות השאלה** העולות על דעתכם: מה? מי? מתי?...

כל שאלה מכוונת **למטרה** מסוימת. כדי לשאול שאלות העוזרות למצוא מידע מסוים יש להשתמש **במילות השאלה המתאימות**.

שלב ב: הקשר שבין מילת השאלה לבין מטרת השאלה

לפניכם רשימה של מטרות שאלה ורשימה של מילות שאלה.

1. חברו בקו את מטרת השאלה **לכל** מילות השאלה המתאימות לה:

מילות שאלה

- כמה?
- איפה? / היכן?
- מדוע?
- כמה?
- איך? / כיצד?
- מתי?

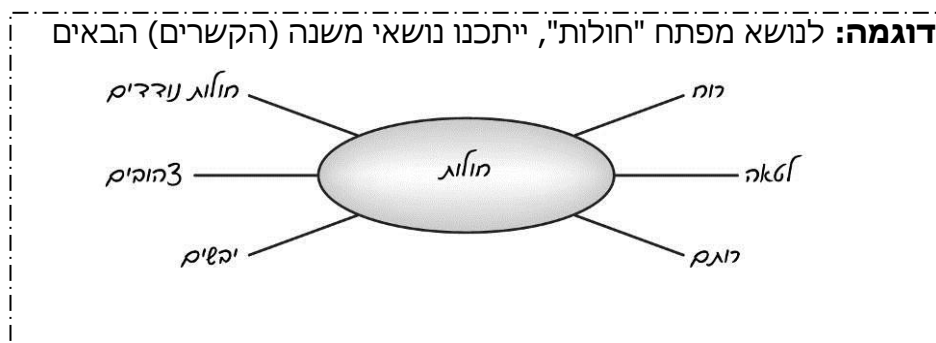
מטרות שאלה

- שאלות המכוון לזמן.
 - שאלות המכוונות לאיתור (למציאת) מקום.
 - שאלות המכוונות להגדרת דברים.
 - שאלות המכוונות לאיתור סיבה.
 - שאלות המכוונות לאיתור צורה ואופן.
 - שאלות המכוונות לאיתור כמות.
2. השוו את התוצאות העבודה שלכם לתוצאות העבודה של חבריכם.

שלב ג: כיצד להתמקד בנושאים המעניינים אותי?

כדי להגדיר את העובדות המעניינות אתכם השתמשו בשמש "המחשבה החופשית" (האסוציאטיביות).

- כתבו במרכז האליפסה שלמטה את נושא המפתח שבו אתם מתעניינים.
- בקצות הקווים היוצאים מן האליפסה כתבו נושאי משנה שונים המתקשרים לנושא המרכזי.

מגוון מינים

תלמידים המתעניינים להכין "שמש" ממוחשבת, מוזמנים לעשות זאת בדף נפרד באמצעות תוכנת מחשב.

שלב ד: יצירת שאלה

1. בחרו נושא משנה אחד מתוך "שמש המושגים" שהכנתם ומילת שאלה מהרשימה שלכם.

הנושא: _____ מילת שאלה: _____

2. נסחו שאלה בעזרת הנושא ומילת השאלה שבחרתם: _____

לדוגמה: אם נבחר את הנושא **רותם** ואת מילת השאלה **מה**, נוכל לשאול:

הנושא	מילת השאלה	שאלה
רותם	מה	מה הם הצרכים שהרותם זקוק להם כדי לחיות באזור החולות? או: מה הן תכונות הרותם המאפשרות לו לחיות בחולות?

3. חזרו על סעיפים 1-3. בחרו בכל פעם מלת שאלה אחרת.

שאלה	מילת השאלה	הנושא

שלב ה: מיון שאלות "פוריות" מאוסף השאלות הכללי

שאלת "פורייה" היא שאלה המובילה להעלאת עובדות (תהליך למידה).

1. מיינו את השאלות "הפוריות" מבין השאלות שניסחתם בסעיף הקודם בעזרת ההיגדים הבאים: ההיגדים מנוסחים כך שכל תשובה חיובית מעידה על שאלה "פורייה".

- א. האם התשובה לשאלה אינה ידועה לכם מראש? כן לא
- ב. האם ניסוח השאלה ברור? כן לא
- ג. האם השאלה שכתבתם ברורה ומכוונת לנושא מוגדר? כן לא
- ד. האם השאלה דורשת איסוף חומר? כן לא
- ה. האם יש מה לחקור? כן לא
- ו. האם השאלה מובילה להכנת תוצר כלשהו? כן לא
- ז. האם אתם חושבים שהשאלה מעניינת? כן לא
- ח. האם השאלה מובילה לחשיבה המכריחה אתכם להעמיק? כן לא
- ט. האם אפשר לשנות את ניסוח השאלה כדי שתוביל לחקר או כדי שתהיה ברורה יותר? כן לא

2. עכשיו לאחר שבדקתם את כל השאלות, "תקנו" את השאלות הלא "פוריות" או מחקו אותן, והציגו על גבי בריסטול בכיתה את השאלות "הפוריות".

שלבי רכישת מיומנות "שאלת שאלות":

1. כתיבת הקשרים באמצעות "שמש המחשבה החופשית"
2. בחירת מילת שאלה ועובדה וניסוח שאלה על פיהן.
3. מיון השאלות לשאלות "פוריות" ולשאלות שאינן "פוריות"

אסטרטגיית שאילת שאלות נועדה לנסח שאלות פוריות העוסקות בתופעות, בסוגיות או בדילמות בהן נדרש המשך בירור או תהליך חקר. השימוש באסטרטגיית **שאלת שאלות** נעשה במטרה להניע לתגובה פעילה בהתייחס למידע או לתופעה המזמנת המשך ברור או חקר, ובמטרה לפתח בלומד את הנטייה להתמודד עם סוגיות שאין לגביהן תשובה ברורה וחד-משמעית.

יחידה זו נועדה להבנות ידע על אודות אסטרטגיית **שאלת שאלות** (ידע מטה- אסטרטגי מל"א - **מתי, למה ואיך** להשתמש באסטרטגיה). את היחידה ניתן לשלב בכל פעילות לימודית בה תלמידים נדרשים **לשאל שאלות** פוריות. היחידה נועדה ליצור גירוי ראשוני ולהוביל לדיון באסטרטגיה. ניתן להרחיב ולהעמיק בדוגמאות ובהקשרים בהתאם לשכבת הגיל. לאחר הבניית הידע על **שאלת שאלות**, חשוב לחזור לפעילות הלימודית ממנה יצאנו ליישם את האסטרטגיה באותה פעילות ולדון בשינוי שחל אצלנו בעקבות הלמידה. כלומר, להעלות למודעות את השינוי שחל בחשיבה שלנו בעקבות הבניית הידע על **שאלת שאלות**. כמו כן, חשוב ליישם את האסטרטגיה בהקשרים שונים (בנושאים אחרים במסגרת שיעורי מדעים - העברה קרובה) ובתחומי דעת אחרים (היסטוריה, גיאוגרפיה, תנ"ך, ספרות וכו' - העברה רחוקה) תוך שיתוף פעולה ובניית תוכנית עבודה מוגדרת עם מורים מתחומי דעת שונים.